

Hamp for framtidbonden

Hamp har egenskaper som kan være interessante i et økologisk driftsopplegg. Foto: Kim Gebecke

Dyrking av hamp er et spennende alternativ for økologiske bønder, men foreløpig må du ut av landet for å kunne drive med hampedyrking. Det ønsker Foreningen for norske hampebønder (FNH) å gjøre noe med.

Kim Gebecke og Sondre Båtstrand | Foreningen for Norske Hampebønder

Hamp er en plante som passer godt i økologisk landbruk. Den vokser så raskt at ugress som regel blir utkonkurrert, slik at behovet for ugressmidler er forsvinnende, lite også i konvensjonell dyrking. Planten er motstandsdyktig mot både skadedyr og sykdommer, og det er dokumentert hvordan hampen kan forbedre jordsmonnet og fungerer ypperlig i vekselbruk med andre vekster. I England har hamp i vekstskifte med hvete ført

til 20 % større hveteavlinger. Kanadiske forsøk viser behovet for sprøytemiddel i soyaproduksjon blitt redusert i vekstskifte med hamp. Hamp er god forkultur for korn, poteter og grønnsaker. Hamp er også en ideell pauseavling i en rotasjonsplan fordi den ikke oppformerer sykdommer eller skadegjørere som er et problem i andre kulturer. Trekkfugler kan være et problem i mindre felt.

Frø og fiber

Hamp kan bli dyrket for enten frø, fiber eller både frø og fiber. I Norge er det trolig mest aktuelt med fiberhamp. Europeiske forsøk tyder på at det er optimalt å dyrke 90 planter per m². Er tettheten større vil feltene tynne seg selv ut, og en taper penger.

Økobonden vil trolig ha nytte av hamp som en del av produksjonen, siden den fungerer som en jordforbedrer og ugressbekjemper. Med litt jobb har bonden også løsisolasjon. Det er et produkt svenske

økologiske hampebønder rapporterer at selger svært godt. Produktet blir solgt direkte fra jorden til forbruker, slik at det blir så miljøvennlig som det kan bli.

Organisk materiale til jorda

Om lag 42 % av plantenes biomasse går tilbake til jorden i form av blader, røtter og toppe. Disse inneholder over halvparten av næringsstoffene anvendt på avlingen, og mange av disse næringsstoffene vil være tilgjengelig for påfølgende avling. Hampen trenger likevel gjødsel, og særlig nitrogen. For økologiske bønder kan kløverrikkeng være en bra forkultur å bruke, men ellers er husdyrgjødsel i form av gylle et godt alternativ.

Eng som forkultur

I 2004 gjorde landbruksforskere i Värmland forsøk med hampeavlinger. Hampesorten Fedora 17 ble dyrket på både konvensjonelt og økologisk vis. I det økologiske forsøket var eng forkultur. Det

økologiske feltet ble gjødslet med tre tonn Biofer 79-0 per hektar, tilsvarende 210 kg nitrogen per hektar, og resultatet var mellom 14,1 og 15,4 tonn tørrmasse per hektar. I den konvensjonelle dyrkingen av sorten Futura, som ble gjødslet med 200 kg nitrogen per hektar, var lik resultatet 17,8 tonn tørrmasse per hektar.

FNH har siden oppstarten i 1998 gjennomført flere prosjekter med dyrking av hamp i Norge, og har vist at det er fullt mulig å dyrke planten uten bruk av noen sprøytemidler.

Tusen år lang tradisjon

Det er ikke noen overraskelse at hamp egner seg for dyrking i Norge, for vi har en tusen år lang tradisjon med norske hampebønder. Fra vikingtiden er det gjort funn av hampefrø og tauverk laget av hamp, og det er liten tvil om at planten spilte en viktig rolle i sjøfart, men også som tekstiler og garn, for å nevne et par bruksområder.

Grønne arbeidsplasser

Hamp kan danne grunnlag for mange grønne arbeidsplasser i framtida. Hamp er et bra alternativ til produkter som i dag blir basert på bomull (tekstiler), tømmer (papir og bygningsmaterialer) og petroleum (plast), så vel som å kunne bli brukt i matlaging, kosmetikk, maling, bioenergi eller på andre måter. Prisene på dagens kunstige fibre og mineralfiber har økt, noe som gjør naturfiber til et bedre økonomisk alternativ. Før eller senere vil hamp bli mer attraktivt som en bærekraftig råvare i den vestlige verden.

Norge henger etter

På tross av alle fordeler ved hampedyrking og at EU subsidierer dyrkingen, er det ingen bønder som får lov til å dyrke planten i Norge. Det skyldes en glipp i den norske narkotikalovgivningen som ikke skiller nyttehamp fra rushamp (marihuana). Selv om FN's narkotikakonvensjon og nesten alle andre land i verden har forstått forskjellen, har det vært lite fremgang i Norge.

Vil opprettholde forbud

En utredning fra Legemiddelverket og Mattilsynet fastslo at norsk dyrking av nyttehamp ville kreve «relativt begrensede økonomiske og administrative konsekvenser» og foreslo regelendringer for å åpne for hamp på norske jorder. Likevel vil Helse- og omsorgsdepartementet

fortsatt ha ikke-rusgivende hamp på narkotikalistene. Den siste gangen skyldte departementet på at det blir for dyrt å innføre det samme kontrollsystemet som hele EU har fått til å fungere. Dette er etter vårt syn en dårlig begrunnelse for å opprettholde et forbud mot dyrking av en meget nyttig plante.

Aksjonerer

Foreningen for norske hampebønder har i mange år arbeidet med å få myndighetene til å få et mer moderne og opplyst forståelse for hva som skiller hamp fra marihuana. I 2001 dyrket FNH et prøvefelt med over 3000 planter i Vestfold og leverte hele avlingen til politiet. Det er verdt å merke seg at saken ble henlagt, noe som viser at politiet klarer å forholde seg til ulike varianter av hamp uten at det blir noe problem. Vi regner med at det hadde kommet reaksjoner om det var snakk om 3000 rusgivende marihuana-planter. Året etter dyrket FNH 15 000 planter uten noen form for reaksjon fra myndighetene.

I 2001 konkluderte Landbruksstilsynet med at hampedyrking ville la seg gjennomføre, men fagfolk har så langt ikke klart å overbevise politikere. Det er det stor skepsis for å tillate dyrking av fiberhamp, og det later til miljøvennlige arbeidsplasser i landbruket ikke er en

prioritert politisk oppgave.

Studietur til Sverige

Enn så lenge må vi dra ut av landet for å besøke hampeprosjekter. For å øke bevisstheten har FNH arrangert flere turer til Sverige, og vi kommer til å gjenta arrangementet neste år. Vi er også i kontakt med hampeindustri i Europa, og har besøkt flere bedrifter som benytter seg av hamp, blant annet i Spania.

Foreningen ønsker å være et bindeledd mellom bønder, industri og myndigheter. Først må vi sørge for å få bort det feilaktige forbudet, og deretter vil vi stable på beina en grønn industri basert på hamp som råstoff. Vi holder gjerne foredrag om fiberhamp. Både økologiske og konvensjonelle bønder er i målgruppen vår, og vi ber alle interesserte om å ta kontakt med oss.

sondre.batstrand@mdg.no
gebecke@hemp.no

Les mer

- Foreningen for norske hampebønder på nett: www.hemp.no
- FNH på Facebook: www.facebook.com/groups/hemp1/

Hamp kan også brukes som råvare i mange type produksjoner bla.som bygningsmateriale. Kim Gebecke, formann i hampeforeningen, besøker Monika Brimer, som driver Cannabrick som produserer bygningsmoduler og hampestein i Sør-Spania. Foto: Kim Gebecke